

Οὐ μόνον δὲ τὸ ἔθνος ἐπιέζετο, ἀλλὰ καὶ ἡ γλῶσσα, φεῦ! πολλαχοῦ ἔπαθε διαστροφὴν, παραφθορὰν καὶ ἤτταν. Καὶ ὁμως ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις ταύταις, ἐν αἷς που περὶ τὰς Μονὰς τὸ ζώπυρον τῶν γραμμάτων διετηρεῖτο, ἔχνη Σχολῶν καὶ λογίων μέχρι τῶν μέσων τῆς ΙΖ' Ἐκατονταετηρίδος δὲν εὐρίσκομεν. Ἀρχαιοτέρα πασῶν φαίνεται ἡ Σχολὴ τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ, συγγενὴς διάδοχος τοῦ ὑπὸ Σαλαδίνου καταστραφέντος Μουσείου¹. Περιστάσεις ἠνάγκαζον κατὰ τὰς πρώτας Ἐκατονταετηρίδας μετὰ τὴν ἄλωσιν τὸν Ὀρθόδοξον ἐν Ἱεροσολύμοις Κληρὸν, ἵνα διάγῃ ἐν πενίᾳ ἐσχάτῃ, αὐτοὺς δὲ τοὺς Πατριάρχας τῶν Ἱεροσολύμων νὰ ζῶσιν ἐργαζόμενοι ἰδίαις χερσίν². Κατὰ τὴν ΙΖ' Ἐκατ. ἀνακουφισθέντες ὅπως οὖν συνέστησαν οἱ Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων, μάλιστα οἱ τρεῖς ἐλλόγιμοι καὶ συγγραφεῖς Νεκτάριος (1660), Δοσίθεος (1680), Χρῦσανθος (1720) καλὰ παιδευτήρια μετὰ βιβλιοθήκης³. Τότε ἦν ἐποχὴ παλιγγενεσίας τῶν γραμμάτων ἐν Παλαιστίνῃ· τότε διέπρεπον ἐν αὐτῇ Ἀρχιερεῖς σοφοί, διδάσκαλοι περιφανεῖς ἀπὸ καθέδρας διδάσκοντες⁴. Τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Σχολῆς τῷ 1725 ἐσχολάρχει Ἰάκωβος ὁ Πάτμιος, ὁ καὶ Ἀναστάσιος, παρ' ᾧ ἐμαθήτευσε καὶ ὁ μετὰ ταῦτα Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἄνθιμος⁵, ὁ διαδεξάμενος αὐτὸν μετὰ ταῦτα, μέχρι τοῦ 1774 διδάσκων⁶, εἶτα δὲ Σκυθοπόλεως Μητροπολίτης τῆς ἐν Συρίᾳ γενόμενος ἐδίδασκεν ἀπὸ καθέδρας, ἕως γενόμενος Πατριάρχης τῷ 1787 ἐσπούδαζε τηρεῖν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις Σχολὴν ἐν ἀνθηρᾷ καταστάσει, προέστησε δὲ αὐτῆς Σχολάρχην τὸν Ἀρχιμανδρίτην Μάξιμον ἕνα τῶν μαθητῶν του⁷. Ἐφεξῆς δὲ ἡ Σχολὴ διετηρεῖτο ἀκ-

(1) Κ. Οικονόμου Σιωνίτης προσκνητῆς, σελ. 132.

(2) Ἑρμηνεία εἰς τοὺς ρι ψαλμοὺς τοῦ Προφητᾶνακτος Δαβὶδ ὑπὸ τοῦ αἰοιδίμου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἀνθίμου ἐκδ. ὑπὸ Διονυσίου Κλεόπα. Ἐν Ἱεροσολύμοις 1855. σελ. β'.

(3) Αὐτόθι σελ. γ'.

(4) Αὐτόθι φαίνεται καὶ τυπογραφεῖον ὄν τῷ 1728. Κ. Οικονόμου Σιωνίτης προσκνητῆς σελ. 132 Βρετοῦ Α', ἀρ. 175.

(5) Ἑρμηνεία εἰς τοὺς ψαλμοὺς κτλ. σελ. ε'. Βρετοῦ Α', ἀρ. 207.

(6) Αὐτόθι σελ. ζ'. Γεωργίου Κωνσταντίνου ἐν Προλεγομένοις τοῦ Λεξικοῦ (τῷ 1757). (7) Αὐτόθι σελ. ι.